

ղի վրայ նստած է նա: Ձին այդ բոլոր ծանրութիւնների տակին հազիւ է երեւում: Աւելի ունեւոր ճանապարհորդները նստած էին թեթել, թամբած ձիաների վրայ: Նրանց ծանրութիւնները տանում էին առանձին ձիաներ, որոնց վրայ նստած էին ծառաները: Այդ հարուստները ման էին ածում իրանց հետ եւ վրաններ: Քարաւանի մէջ կային եւ կանայք, որոնք, փաթաթած իրանց չադրաների մէջ, աչք ու երես կապած, մի շորեղէն գունդի նման, գրոած են գրաստների վրայ: Հարուստների կանայք նստած էին ծածկոած պատգարակների մէջ. իւրաքանչիւր պատգարակը տանում էին երկու ջորիներ:

Մահմեդական ունեւորը իր բաւականութիւնների ոչ մէկից ետ չէ մնում եւ ճանապարհորդութեան ժամանակ: Նա սովորել է ամէն բոպէ նարգիլէ ծխել, ամէն բոպէ մի ֆինջան դառը դահոէ խմել, որը մի մեծ մատնոցի չափ հազիւ կը լինի: Այդ երկուսի պատրաստութիւնը բաւական հոգսերի է կարօտ, կրակ է հարկաւոր, ջուր է հարկաւոր եւ, վերջապէս, զանազան անօթներ են հարկաւոր: Նրա ծառան այդ բոլորը իր հետ ունի: Նրա նստած ջորիի մի կողքից երկաթեայ շղթայից քարշ է ընկած մի թաղարածել մանդալ, որի մէջ, որմզդական հուրի նման, պահուում է մշտաւառ ածուխը: Չորիի միւս կողքից, հաստ կաշեայ տիկի մէջ, քարշ է ընկած ջուրը: Չուրը մահմեդականի ամենաանհրաժեշտ պիտոյքն է, որ միշտ պետք է իր հետ ունենայ: Գուցէ այդ է առիթ տոել, որ այդ տիկերի պատրաստութիւնը զարմանալի կերպով կատարելագործոած է արեւելքում: Նրանք ջուրը ե՛լ սառն են պահում, ե՛լ ամենասաստիկ տօթերի ժամանակ երբեք չէ հոտում: Կաշին արիեստաւորի շնորհիւ դարձել է մի տեսակ խեցեղէն աման, որ ազատ թոյլ է տալիս օդի հաղորդակցութիւնը ջրի հետ: Նոյն ջորիի վրայ, զանազան անօթների մէջ կայ եւ թրջած թամբաքու եւ սուրճի բոլոր պարագայքը: Բաւական է, որ ծառան լսում է իր տիրոջ հրամանը՝ «դահոէ՛, նարգիլէ՛»: Ծառան իսկոյն պատրաստում է նախ դահոէն, ապա նարգիլէն, մատուցանում է իր տիրոջը: Հետաքրքիր է նայել այդ տեսարանի վրայ: Ծառան նարգիլէն բռնած ունի իր ձեռքում, իսկ երկար օձի նման գալարոող կաշեայ ծխաքարշի ծայրը գտնւում է տիրոջ բերանում: Չորիները գնում են, իսկ տերը մեծ բաւականութեամբ ծխում է, կարծես իր տանը լինի:

Քարաւանի մէջ կային եւ մի խումբ չինգանաներ (ցիգաններ) իրանց կապիկներով եւ պար եկող տղաներով ու աղջիկներով: Տղաների, աղջիկների եւ կապիկների վրայ հաւասար կերպով խնամք էին տանում: Այդ թռչկոտող արարածները նստած էին աւանակների վրայ, իսկ նրանց տերերը գնում էին ոտով: Այդ ուրախ, թափառական խումբը, որ ճանապարհի բոլոր